

самій Україні спостерігається небувала до цього єдність щодо подальшої долі держави.

Усі гілки влади і всі впливові політичні сили публічно декларують відданість європейським цінностям та ідеалам. Однак на практиці ситуація виглядає трохи інакше. Україна почала рух у бік ЄС, але швидкість цього руху не настільки висока, як хотілось би більшості громадян.

Література

1. Україна на міжнародній арені // Зб. матер. та док.: У 6 т. – К.: Юрінформ, 2011. – Т. 4.
2. Цвік М. В. Загальна теорія держави і права: Підручник / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Право, 2014. – 583 с.
3. Політологічний енциклопедичний словник / [упорядн. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенко]. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – К.: Генеза, 2010. – 736 с.
4. Парахонський Б. Місце та роль України в сучасному геополітичному просторі / Б. Парахонський // Стратегічна панорама. – 2008. – № 1-2. – С. 36.
5. Захарченко Д. М. Україна 2012 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку / Д. М. Захарченко. – К., 2013. – С. 272.

УДК 341.226(043.2)

Дзеціна Д. В., студентка,
Інститут екологічної безпеки,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Хом'яченко С. І., к.ю.н., доцент

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Цивільна авіація є важливим елементом єдиної транспортної системи України й має велике значення для її господарства та економіки. Значна роль цивільної авіації в транспортному комплексі визначається можливістю забезпечувати набагато більшу порівняно з іншими видами транспорту швидкість перевезення пасажирів, вантажів та пошти, особливо під час виконання перевезень на великі відстані. Проте авіаційний транспорт є одним із найшкідливіших об'єктів і може становити загрозу для населення та навколишнього природного середовища.

Безпека цивільної авіації, зокрема екологічна, - невід'ємна частина національної безпеки держави й має важливе значення. Джерелом

підвищеної небезпеки є діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання, з використанням, зберіганням хімічних, радіоактивних, вибухо- і вогнєнебезпечних та інших речовин (ст.1187 ЦК України) [1], тому експлуатацію авіаційного транспорту слід вважати джерелом підвищеної небезпеки, що, в свою чергу, вимагає державного контролю й нагляду.

Україна має досить розвинуту систему контролю, направлену на забезпечення екологічної безпеки цивільної авіації. Однак удосконалення потребує законодавство, що визначає правовий статус і повноваження контрольно-наглядових органів, та структура цих органів у даній сфері.

Державний контроль щодо забезпечення екологічної безпеки цивільної авіації реалізується через законодавство, особливо повітряне, у розвитку якого спостерігаються позитивні зміни. Так, якщо Повітряний кодекс 1993 року мав лише дві статті щодо охорони атмосферного повітря від негативного впливу цивільної авіації [2], то новий Повітряний кодекс має спеціальний розділ з назвою «Охорона навколишнього природного середовища» [3].

Повітряні судна цивільної авіації є забрудниками атмосферного повітря. Для забезпечення проходження авіатransпортних процесів в основному використовують пальне, видобуте з нафти. Продуктами повного згоряння пального є вуглекислий газ, водяна пара і діоксид сірки. У разі недостатнього надходження кисню відбувається неповне згоряння, у результаті чого замість вуглекислого газу утворюється чадний газ [4], тому Закон України «Про охорону атмосферного повітря» закріплює принцип правового регулювання впливу людини на атмосферу [5], зокрема через обов'язкову стандартизацію й нормування в галузі охорони атмосферного повітря.

Для оцінювання стану атмосферного повітря в Україні встановлені нормативи гранично допустимих концентрацій, гранично допустимих викидів забруднювальних речовин, що викидаються об'єктами цивільної авіації в атмосферне повітря, а також рівні шкідливих фізичних впливів на нього. Відповідність нормам викидів з авіаційних двигунів встановлюється вимірюванням концентрації шкідливих речовин у вихлопних газах двигуна під час сертифікаційних випробувань.

Як елемент державного контролю щодо забезпечення екологічної безпеки цивільної авіації є встановлення платежів за забруднення навколишнього природного середовища. Так, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» [6] передбачається стягнення збору за забруднення навколишнього природного середовища й погіршення якості природних ресурсів. У новому Повітряному кодексі України цьому питанню також приділена увага: передбачається, що

суб'єкти авіаційної діяльності зобов'язані під час експлуатації повітряних суден на землі й у повітрі дотримуватися встановлених нормативів вмісту забруднювальних речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних чинників і вдаватися до заходів щодо зменшення обсягів викидів (емісії) забруднювальних речовин та зменшення рівня шуму, електромагнітного й радіаційного випромінювання, а також забороняється скидання з повітряних суден шкідливих для здоров'я людей та навколишнього природного середовища речовин, відходів і матеріалів, крім випадків аварійної ситуації й виконання авіаційних хімічних робіт. Винні в таких діях особи несуть відповідальність згідно із законом [7, с. 14].

Отже, підбиваючи підсумки, варто зазначити, що на сучасному етапі розвитку України цивільна авіація в транспортній структурі має неабияке значення і, як наслідок, суттєво впливає на природне середовище. Тому з метою державного контролю екологічної безпеки створено певний нормативно-правовий механізм, що регулює екологічну безпеку цивільної авіації. Проте цей механізм потребує вдосконалення, зокрема за рахунок збільшення норм екологічного спрямування в повітряному законодавстві та через переймання досвіду від інших країн світу. Важливим елементом повітряного законодавства було б введення більш складного механізму притягнення до юридичної відповідальності за порушення норм екологічного характеру. Це сприяло б усвідомленню значущості екологічної безпеки цивільної авіації як складової національної безпеки держави.

Література

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 1187.
2. Повітряний кодекс України: Закон України від 4 травня 1993 р. № 3167-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – Ст. 47, 54 (втратив чинність).
3. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48–49.
4. Франчук Г. М., Ісаєнко М. В. Екологія, авіація і космос: Навч. посібник / Г. М. Франчук, М. В. Ісаєнко. – К.: НАУ, 2004. – 456 с.
5. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. № 2701-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50. – Ст. 678.
6. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 2501-11 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 3.
7. Боярська З. І. Екологічні аспекти безпеки цивільної авіації в Україні // Наукові праці Національного авіаційного університету, Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – 2012. – № 3(24). – С. 10-15.